

FÆLLES

Skurv

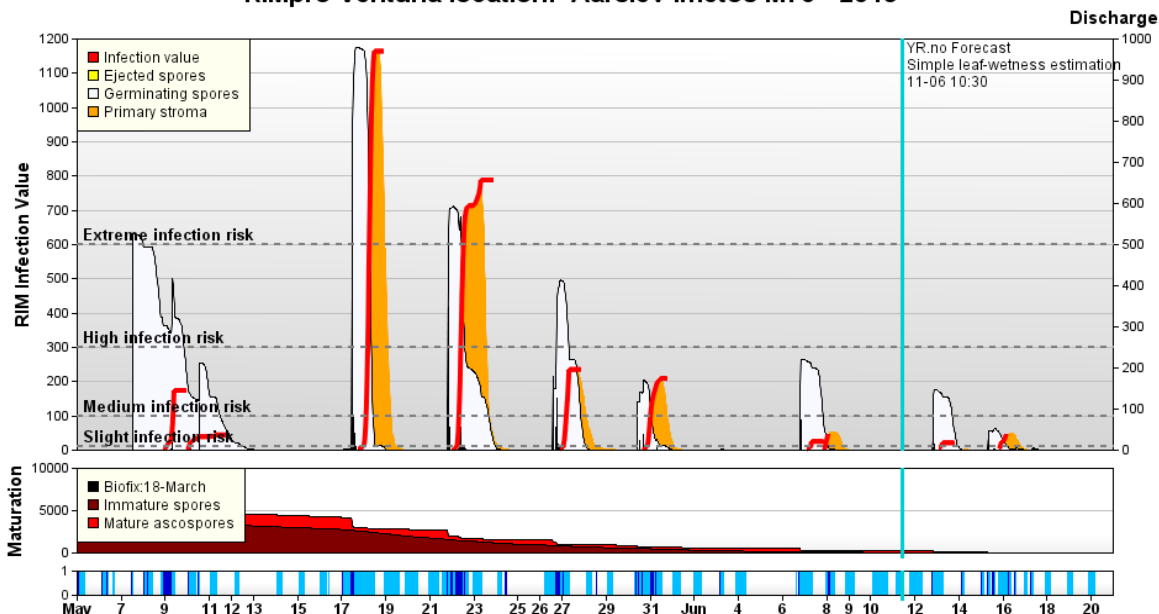
- Sporetællingerne på Årslev viste fangst/sporeudslyngning i sidste uge. (se tabel herunder)
- RIMpro viser afhængig af lokalitet, at der ved næste regnvejr kun opstår lille infektionsfare. Da der er få modne sporer først og sidst på sæsonen, varsler RIMpro sjældent høj infektionsfare først og sidst på sæsonen.
- **I modtagelige sorter er det på grænsen at reducere på skurvsprøjtningerne nu, selvom der kun varsles lille infektionsfare.**
- Følgende forhold afgør, om der kan reduceres på sprøjtningerne: lokalitet, sort, smittetryk, dækning af infektionsperioder indtil nu.
- Før man tænker på at reducere på skurvsprøjtningerne, skal man være sikker på, at der ikke er sket infektion hidtil. Undersøg forside og bagside af bladene for skurv-pletter.

INDHOLD:

FÆLLES	1
Skurv	1
Klip infektioner væk	2
Æblevikler	2
Øvrige viklerarter	3
Ørentvist	3
Vanding.....	3
Nyplantninger	4
Pseudomonas	4
KONVENTIONELT	5
Clara Frijs - udtying.....	5
Skurv	6
Pærebladlopper	6
Rustmider	7
Rød æblebladlus	7
Bladgødskning	7
ØKOLOGI	8
Nye 5-årige øko. arealtilskud	8
Sodplet	8
Æbleøjeplet eller Topaz plet.....	9

Dato	13-03-2019	15-03-2019	18-03-2019	20-03-2019	22-03-2019	25-03-2019	03-04-2019	05-04-2019	29-04-2019	06-05-2019	10-05-2019	20-05-2019	27-05-2019	04-06-2019
Ascospore														
Æble, Årslev	2	0	28	0	0	57	46	0	472	994	472	42	0	7

RIMpro-Venturia location: Aarslev Imetos M70 - 2019

Varsling af skurv i RIMpro på Årslev. Fremadrettet varsles kun lave infektionsværdier

Klip infektioner væk

- **Meldug** ses lettest på en overskyet dag. Afklip kan smides på jorden, da melduggen ikke kan leve på visst materiale. Det er særlig vigtigt at klippe infektioner væk nu, hvor skudvæksten nogle steder/sorter er ved at lukke ned.
- **Frugttrækræft/Ildsot**
Det kan være svært at skelne infektioner af kræft og ildsot fra hinanden - særligt i pærer kan de to sygdomme give næsten ens symptomer. Begge dele skal fjernes.

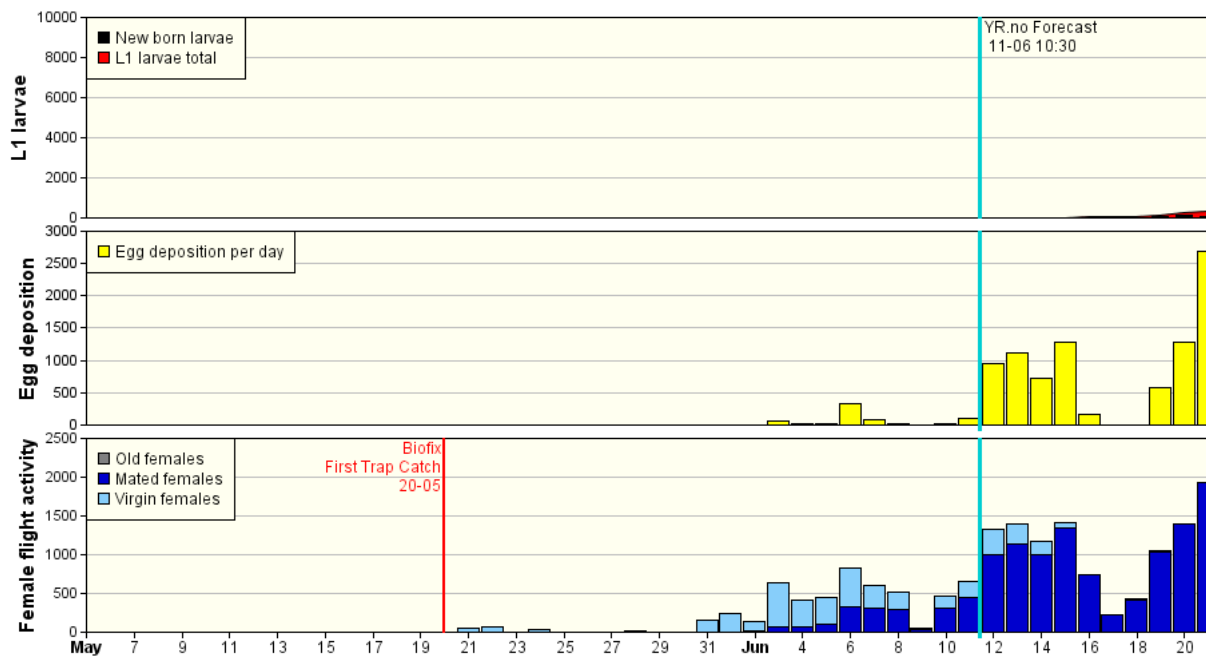
Sørg for at fjerne infektioner af meldug, kræft og ildsot.

Æblevikler

- Husk at skifte feromonkapslerne når der er gået 4-5 uger siden de blev lagt i/skiftet sidst. Skift også limplader, hvis de har hængt længe og har fanget meget eller er støvet til.
- Hvornår behandling skal påbegyndes, afhænger af lokalitet, smittetryk og fangst i feromonfælder.
- **På tidlige lokaliteter med højt smittetryk fra sidste år/meget fangst i fælderne skal behandling påbegyndes sidst i denne uge. På senere lokaliteter og hvor der kun er et lille smittetryk, sigtes ind med behandling fra sidst i næste uge, eller derefter.**
Mere info i kommende nyhedsbreve.
- Madex er førstevalg til bekæmpelse af æblevikler og bruges, når æggene klækker. Der bruges 50 ml/ha i hver behandling og der behandles ca hver 7. dag i den periode hvor æggene klækker.
- Madex kan kombineres med konventionelle fungicider, insekticider og opløselige svovlprodukter. Madex kan ikke blandes med midler der indeholder kobber eller midler med lave- eller høje pH-værdier, som f.eks. sæbe. pH i opløsningen bør være mellem pH 6-8. Madex må ikke blandes med pH-sænkende produkter.
- Feromonforvirring: Nogle år og på nogle lokaliteter kan trykket af æblevikler være så stort, at det på trods af opsætning af feromonforvirring kan være nødvendigt at behandle med Madex. Tjek fælderne i egen plantage.
- Kraftig regn, når æggene klækker, mindsker larvernes succesrate. Derfor må vejrudsigten indgå i vurderingen af behov/tidspunkt for behandling.

se varsling på næste side

RIMpro-Cydia location Aarslev Imetos M70 - 2019

Æblevikler på Årslev. Begyndende klækning ca 19. juni. Det eksakte tidspunkt for første behandling afhænger af lokalitet, smittetryk og fangst i feromonfælder.

Øvrige viklerarter

- Der har været fangst af grå knopvikler. Har man ikke allerede sat feromonfælder op for alle arter nu, haster det!

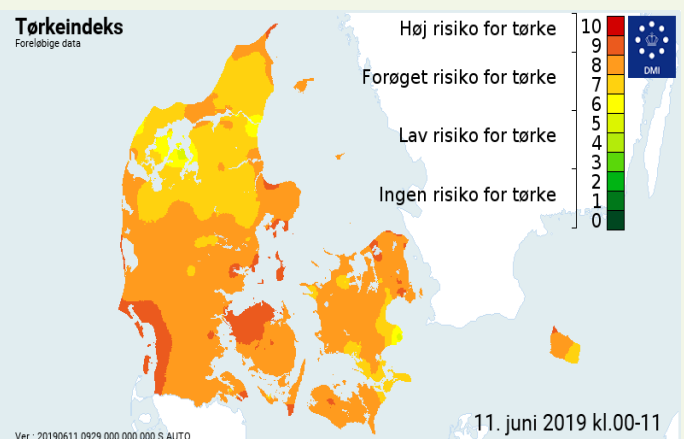
Ørentvist

- Nu er ørentvistens afkom kommet frem. Den vil hjælpe med at holde røde lus og blodlus i skak. >>>

Vanding

- Vandunderskuddet beregnet som potentiel fordampning minus nedbør. Selvom der nogle steder er kommet regnbyger den sidste tid er der stadig vandunderskud.
- I nyplantede træer og træer plantet sidste år skal væksten holdes i gang. Watermarks må ikke overstige 10-20 kPa.
- I Clara Frijs og andre småfaldne sorter med god sætning/lavt væksthiveau bør Watermarks ikke komme over 20 kPa. Bliver værdien højere skal der vandes mere for at være sikker på at få en god frugtkvalitet.
- Vandbehovet er omkring 1-2 liter pr træ pr dag. Den eksakte mængde afhænger blandt andet af vejret, jordtype, sort, frugtsætning og af væksthiveauet i træerne.

Nyplantninger

- Fjern frugter i nyplantninger for at lette træerne og stimulere til vækst. Pil kun frugter af - blade og vækstpunkter må ikke fjernes.
- Man skal ikke nedbinde grenene, hvis man ønsker vækstkraft i bundgrenene. En opret gren vil vokse mere end en gren med vandret eller nedadgående vinkel. Kraftige grene kan knækkes og lægges ned på tråden til næste forår.

Pseudomonas

- Der ses alvorlige angreb af bakteriesygdommen pseudomonas i pærer.
- Fælles for de angreb vi ser, er, at det er i unge plantninger, som var stressede på grund af tørken/kraftig rodbeskæring i 2018.
- Symptomer om foråret er knopper, som ikke springer ud, men tørrer ind og dør. I løbet af forsommeren ses blomsterklaser, som visner, og der ses sorte pletter med en rød ring omkring på bladene og nogle gange også på frugten. Skud og skudspidser kan visne. På grenene kan opstå sår, hvor barken bliver papir-agtig.
- Symptomerne kan forveksles med angreb af ildsot og frugttrækræft.
- Svag vækst, mistrivsel og grene, som er bøjet kraftigt ned, samt sår gør træerne modtagelige sygdommen. Frost kan også gøre træet mere modtageligt for sygdommen.
- Det er sandsynligt, at sygdommen kan ligge latent dvs. uden synlige symptomer og så først slå ud, når træet bliver stresset.
- Sygdommen overvintrer primært i knopperne. Om foråret spreder den sig til blade og frugter. Den kan også angribe de nye skud. Koldt og vådt vejr er favorabelt for sygdommen.
- Træer kan komme sig over angreb - også selv om det ser slemt ud! Der er derfor ikke grund til at rydde træer eller klippe grene væk, som viser symptomer på angreb af pseudomonas.
- Forebyggende tiltag er bladgøde i forårsperioden med fosfit-holdige produkter f.eks. Kalium Plus, eller bekæmpe skurv med Delan Pro, som indeholder fosfit. I tilfælde af meget angreb året før, kan det være nødvendigt at bladgøde fra knopbrydning til blomstring med 0,1-0,2 kg/ha kobber, og igen efter høst.

Sygdommen overvintrer primært i knopperne. Knopper, som tørrer ind og dør, er symptom på angreb af pseudomonas.

Sorte pletter med en rød ring omkring på blade og nogle gange også på frugten er karakteristisk symptom på angreb af pseudomonas.

Sår på nedbøjet gren, som er angrebet. Barken sprækker op og bliver papiragtig.

Selvom det ser ud som om træet er ved at gå til, kan det godt komme sig over angreb af pseudomonas.

KONVENTIONELT

Clara Frijs - udtynding

- På tidlige lokaliteter, hvor der ikke er udtynnet kemisk, kan behovet for håndudtynding nu vurderes i Clara Frijs. Vent til junifaldet er afsluttet. Hvis der er brugt Cerone/Pomoxon skal man vente til virkningen har nået at slå helt igennem. Vent især hvis der er behandlet sent i forhold til frugtstørrelse.
- Jo tidligere man går i gang med håndudtyndingen i Clara Frijs, jo mere gavn får man af udtynningen i form af brix (smag) og frugtstørrelse. Dog skal det helst være tydeligt, hvilke frugter der er størst og bedst inden man begynder at udtynde.
- Når det skal vurderes hvor og hvornår håndudtyndingen skal starte, er det en god idé at skære nogle frugter igennem og se på kernerne. Tag frugter af alle størrelser.
- Som tommelfingerregel kan man gå ud fra, at træer i fuld bæring og med almindeligt vækstniveau, kan bære en frugt pr. cm der er imellem træerne. Det vil sige, at hvor Clara Frijs står med 100 cm (1 meter) mellem træerne, kan hvert træ bære ca. 100 frugter.
- Hvor meget et træ helt præcist kan bære afhænger også af træets kondition: Et kraftigt træ eller gren kan bære mere frugt end et svagt træ/gren. Hvis frugterne er ujævnt fordelt i træet

eller på en gren, kan man - der hvor der er frugt på - lade dem hænge lidt tættere. De steder i træet, hvor der ikke er frugt på, vil nemlig producere tilstrækkeligt til at der alligevel opnås en god størrelse.

- Frugter på nedhængende grene vil ofte have svært ved at nå en god frugtstørrelse. Hvis der ikke er udtyndet kemisk, hvor effekten skal afventes, kan nedhængende grene med alt for meget frugt nu klippes op til det antal klynger, som grenen kan bære igennem.
- Fjern dernæst de mindste frugter (tit yderst i spidsen af nedhængende grene) og dem som sidder i skyggen på undersiden af grenene. Fjern så vidt muligt kun frugter - blade og vækstpunkter må ikke fjernes.

Skurv

- Sporetællingerne på Årslev viser, at der udslynges minimalt/ingen sporer i forbindelse med regnvejr nu.
- Varslingsprogrammerne viser afhængig af lokalitet, at der udslynges lidt sporer og at der kan opstå lille infektionsfare ved regnvejr.
- Husk der er forskel fra plantage til plantage, og at smittetryk og sorter også spiller ind på hvornår skurv-sæsonen er slut.
- Før man overvejer at reducere på skurvsprøjtningerne, skal man tjekke for skurv i de modstandsdygtige og modtagelige sorter.
- **I modtagelige sorter anbefales det at have dækket mod skurv ved den førstkomende regnvejrperiode.**

Synlige infektioner

- I tilfælde af at der er konstateret skurv, er strategien at sprøjte forebyggende resten af sæsonen med Delan. Dette vil ikke dræbe etablerede infektioner, men forhindre at de nye sporer fra de etablerede infektioner kan inficere. I tilfælde af at der er konstateret skurv, skal der sørges for dækning, når der udsigt til infektionsfare af skurv på bladene. Så længe der kommer nye blade til dvs. indtil skudvæksten afsluttes, vil dette svare til behandlingsstrategien i primær-sæsonen. Når væksten er afsluttet, vil en behandling vare længere tid.
- Af hensyn til rovmiderne bør brugen af mancozeb-midlerne begrænses. Desuden er sideeffekten mod Gloeosporium af disse midler for dårlig.
- Vær obs på smitte fra grenskurv (primært et problem i pærer): De vil kunne smitte resten af sæsonen.

Hvis der ikke findes skurv

- Kan sprøjtning reduceres til et interval på 10-15 dage. Brug 0,4-0,5 kg/ha Delan. Ved udsigt til store mængder nedbør/lange perioder med bladfugtighed skal behandlingen times således, at den sker forud for nedbøren. Når varslingen følges i RIMpro vil dette være, når der er udsigt til mere end moderat infektionsfare af skurv på frugten. Doseringen bør da ikke være lavere end 0,5 kg/ha.
- I sorter som plukkes sent og som er modtagelige for skurv (Jonagold, Bellida m.fl.) er det særdeles vigtigt med disse skurvsprøjtninger i løbet af sommeren da der opnås sideeffekt på andre svampesygdomme end skurv f.eks. sodplet og flueplet.

Pærebladlopper

- Bladlopper kan komme selvom der ikke var smittetryk året før og selvom man ikke har brugt insekticider. Tjek derfor regelmæssigt for æg og nymfer. **Den sidste tid er der fundet bladloppeangreb mange steder. Selvom der er behandlet for noget tid siden, kan der være behov for behandling igen. Se efter de voksne i skudspidserne og æg på bagsiden af bla-**

dene i skudspidserne.

- Movento (2 l/ha) virker på nymfestadiet, når nymferne via fødeoptag får aktivstoffet i sig. Tilsæt gerne spredeklæbemidlet Pronet Alfa ca 1 l/ha eller Aminosol ca 2 l/ha (modsat i æbler må Aminosol gerne bruges i pærer i celledelingsperioden).
- Når der behandles med Movento så sørg for at æggene er lige ved at klække (æggene er mørk orange) eller kør når de lige er klækket.

Rustmider

- Undersøg regelmæssigt for angreb af rustmider - også i **pærerne!**
- Der skal bruges lup med god forstørrelse. Se på bagsiden af bladene.
- Det er vigtigt at opdage rustmiderne i tide og ikke først fatte mistanke, når bladene bliver misfarvede.
- Ved behandling med svovl mod meldug eller ved bladgødsning med svovl (80%) opnås sideeffekt på rustmiderne.
- Er der rustmider nu, må man hellere behandle nu fremfor at stå med en kæmpe population midt på sommeren. Er man nødt til at bruge svovl efter blomstring/på dunet frugt så gå ned til **2 kg svovl** og kør på dage med overskyet himmel og ikke alt for høje temperaturer. God dækning er vigtigt, når det gælder bekæmpelse af mider.

Rød æblebladlus

- Der er begyndt at være lidt angreb rundt omkring. Hvis det er mere end et skud hist og her, som er angrebet, skal der behandles.
- I nyplantninger er der absolut nul-tolerance af rød æblebladlus.
- Teppeki må bruges højst 3 gange pr sæson og virker udmærket på rød æblebladlus om end lidt langsommere end Mospilan. **Ved brug af Teppeki kan der gå mere end en uges tid før effekten kan ses.** Teppeki er mere skånsom mod nyttefaunaen end Mospilan.
- Mospilan må højst bruges 2 gange pr sæson.
- Sørg for **god dækning**. Bladene kan være krøllet flere gange omkring og der kan sidde rigtig mange lus inde i bladene, så selvom begge midler er systemiske, er det en fordel, at sprøjtevæsken afsættes tæt på lusene. Der kan med fordel tilsættes Pronet Alfa til Teppeki/Mospilan (modsat pærer må Aminosol ikke bruges i æbler i celledelingsperioden).

Bladgødsning

- Monoammoniumfosfat (MAP) 1 kg/ha tilsættes for at sænke pH i sprøjtevæsken, og samtidig tilføres lidt fosfor.
- Bladgødsning efter blomstring:

Dunet frugt	Kvælstof	Urea	1-2	kg
2. sprøjtning	Magnesium	Bittersalt	5	kg
	Bor	Solubor	1	kg
Glat frugt – 1. sprøjtning	Kvælstof	Urea	1-2	kg
	Mangan	YaraVita Mantrac Pro	0,75	ltr.
	Zink	YaraVita Zintrac	0,15	ltr.

ØKOLOGI

Nye 5-årige økologiske arealtilskud

Hvis dine økologiske arealtilskud udløber pr. 1/9 i år, så kan du forny dem nu. Nye økologer kan også søge nu.

Du kan søge nyt tilsagn om Økologisk Arealtilskud i et særligt skema i Tast selv-service. Ansøgningsperioden er 11. juni - 23. august 2019 og tilsagnsperioden går fra den 1/9-2019 og fem år frem.

De økologiske arealtilskud omfatter basistilskud, frugt- og bærtillæg, omlægningstillæg og tillæg for reduceret kvælstof-tilførsel. De kan søges af alle økologer, også ejendomme mindre end 2 ha.

Sodplet

Armcarb (kalium hydrogen carbonat) er godkendt til bekæmpelse af æbleskurv og sodplet. Ved behandling opnås sideeffekt på meldug.

Der varsles om spiring af sporer fra sodplet fra 10. juni. Se print af aktuel sodplet infektion fra Årslev.

Der er risiko for infektioner af sodplet fra nu af, hvor der er lange fugtige perioder og hvor frugten er våd i én til flere dage. Det er typisk de samme perioder, hvor der er risiko for skurvinfektioner på frugten. Bland gerne Armcarb med svovl. Men undgå at blande Armcarb med diverse bladgødskninger, idet nogle blandinger kan give svidninger.

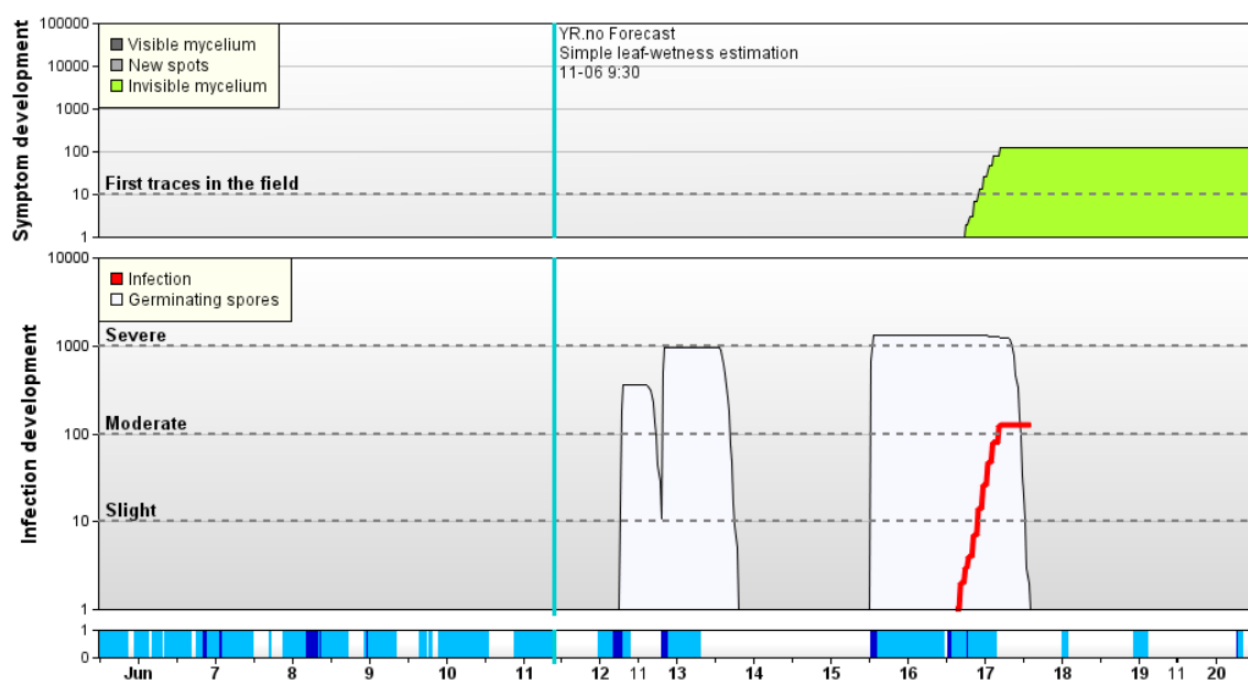
Der er sideeffekt af Natron på sodplet.

Sodpletangreb forekommer ofte, hvis plantagen har haft angreb tidligere. Sodplet angriber i de samme plantager år efter år, hvor andre plantager har mindre problemer.

Infektioner udvikles gennem hele sæsonen. Angreb når ikke at blive tydeligt på tidligere sorter. Angreb ses normalt på sorter fra Elstar og senere. Angreb ses tydeligst på lyse frugter.

Sodplet varsling fra RIMpro.

Der er lokalt varsel om angreb af sodplet i den kommende tid.

Æbleøjeplet eller Topaz plet:

Er en svampesygdom, som er følsom for svampemidler og optræder ikke i de økologiske plantager, der sprøjtes med svovl. Man kan faktisk sige, at hvis der findes øjeplet på frugterne er det tegn på, at æblet er usprøjtet!

De første symptomer på æbleøjeplet på bladene opstår typisk omkring blomstring.

Æbleøjeplet på sorten Topaz.

Foto Maren Korsgaard.

Ferieafvikling 2019

Hanne Lindhard: uge 27, 28, 29

Lene Baarts: uge 28, 29, 30

Maya Bojesen: uge 29, 30, 31

Maya Bojesen

Tlf. 21 71 77 57

myb@hortiadvise.dk

Hanne Lindhard Pedersen

Tlf: 87 40 66 06 / Mobil: 23 82 63 47

hlp@hortiadvise.dk

Lene Baarts

Tlf: 40 45 99 98

lba@hortiadvise.dk